

BIBLIA

Az áprilisi elmélkedéseket Tarnai Imre nagyoroszi plébános, a májusiakat Bulányi György piarista készítette.

Április 1. — Nagyböjt 5. vasárnapja — Jn 8,1–11 — Előítélet

Ha egy diák „bevágódik” egy tanárnál, megpecsételődik a sorsa. Ha esetleg később rosszul felel, a tanár maga talál számára mentséget: „rossz napja van”, „pillanatnyilag kihagyott” stb. Aki egyszer jönak könyvetetett el, az nem lehet rossz. De fordítva is igaz: Akit rossznak könyveltek el, az megfeszülhet, akkor sem lesz soha jóvá. Ha „véletlenül” teljesít, az csak azért van, mert „biztosan súgtak neki”, „puskázott”, „szerecséje volt” stb. Sajnos az élet minden területén így vagyunk. A „kutyából nem lesz szalonna” közhely tartalma nagyon mélyen beleivódott zsigereinkbe.

Az írástudók és farizeusok különösen profik voltak ebben. Szinte élvezettel hivatkoztak a Törvényre: ha egyszer valaki házasságot tört, azzal nem lehet egyebet tenni, mint megkövezni. A felsőbbrendű, *igazságos* ember göggyével törték meg a pálcát.

Ebből az evangéliumi történetből is kiderül, mennyire emberléptékűvé akarjuk torzítani az Istent, amikor az igazságosságot éretnyenne kiáltjuk ki!

„*Igazságos*” az, aki megadja mindenkinek azt, ami neki jár. Bért, jutalmat, büntetést. Aki nem azt adja meg, az nem

igazságos. Ha kevesebbet ad (ill. büntetésből többet), az *igazságtalan*, bűnös. De aki többet (büntetésből kevesebbet) ad, azt nem minősítjük igazságtalannak, jól lehet az sem annyit ad, amennyi jár. „*Irgalom*” ennek a magatartásnak becsületes neve. Vagyis: aki „nem igazságos”, az nem okvetlenül „igazságtalan”!

Túlzás lenne azt mondani, hogy az Ószövetség nem tudott az Isten irgalmáról. De az biztos, hogy hangsúlyárnyékba került az Isten igazságossága mellett. Hogy az evangélium fényénél ez a helyzet megváltozott, annak két irányban kell gyakorlati következménnyel bírnia a tudatomra és ennek nyomán a viselkedésemre.

1) Amíg itt élek, addig soha nem „ír le” engem az Isten. Az utolsó órában (vö. Mt 20,9) is olyanként fogad vissza, mint ha mindig hűséges lettem volna, ha őszinte a bánatom és a hozzá térésem. 2) Ha az Isten szemével nézem a világot, én sem „írhatok le” senkit sem: senki megítélésében nem lehet szempontom, hogy milyen volt azelőtt.

Legyünk hálásak az Istennek azért, hogy nem igazságos, hanem irgalmas, és tanuljunk el tőle az irgalmat (Vö. Lk 6,36)!

Április 8. — Virágvasárnap — Lk 19,28–40; 22,14–23,56 —

Egy diadal- és egy kudarctörténet

Keresek néhány párhuzamot a két – egymástól látszólag merőben különböző – történet között.

Jézus önként indul az Olajfák hegye felé, mert arra vezet az út a Szent Városba, ahol a pászkát fogja ünnepelni, hogy teljesítse a mózesi törvényt. Pedig tudja, hogy mi lesz ennek az útnak a vége! – Azután hagyja, hogy megkötözött, ostorral hajtassák őt a Kálváriára, mert az Atya akaratahoz a halál árán is ragaszkodik. Így tudja beteljesíteni a szeretet törvényét. – *Akarom-e a szeretetet (és az oda vezető utat) minden áron?*

Felül egy számárcsikóra, amelyen még ember nem ült. Ha úgy tetszik: „betöri” a hátsálatot, hogy aztán majd más is használhassa hasonló célra. – Azután keresztfára feszítik. Sokszor emlegette ezek előtt, hogy aki jót akar magának, az „vegye fel

keresztjét”. Íme most élen jár, hogy megtanulhassák tőle azok, akik komolyan veszik a szavait, és hogy tudják majd ők is „használni” az üdvösségnek ezt az eszközt. – *Beálllok-e a keresztet „használók” sorába?*

Akiket elküldött a számárcik, azoktól számon kérik, hogy hová viszik az állatot. Nem értik a gazdák, hogy miért oldozták el. Amikor megtudják, elengedik. Mert a küldöttek válaszából megtudják, hogy értelmese van. – A kivégzésre hurcolt Jézus körül a város asszonyai siránkoznak: nem értik, miért kötözték meg. Vajon válaszából megértik-e, hogy miért kellene inkább önmaguk és gyermekeik miatt sírnuk? – *Én értem-e?*

Köntösök nyereg gyanánt az úton, Istent dicsőítő, ujjongó tömeg, diadalmenet. Jé-

zus nem inti le őket. Hiába hallgatnának el: „a kövek szólalnának meg” helyettük. Mert most az Isten dicsőítése mindennél fontosabb. – Gúnypalást a megkínzott Emberfián, seibeiből kiömlő vér csöppjei a kövezeten, káromló, csúfolódó tömeg, kivégzési menet. Jézus nem tesz ellene semmit. Inkább meggyógyítja a letartóztatására készülő pribékek egyikét, akit Péter megsebesített; inkább imádkozik azokért, akik kezébe-lábába a szögeket verik; inkább a hozzá forduló gonosztevő üdvösségéért aggódik. Mert a *másik* ember java mindig előbbre való. – *Tudom-e Istent azzal dicsőíteni, hogy a másik ember ügyét fontosabbnak tartom a magaménál? Akkor is, amikor magam „padlón” vagyok?!*

Nem is kudarctörténet az a passió! Inkább hitelesítése mindannak, ami előtte történt és elhangzott.

Április 15. — Húsvétvasárnap — Lk 24,1–12 —

Ne keressük az élőket a halottak között!

Minden rendelkezésre áll a balszamoszázhoz: vége a szombatnak, mindenre elszánt lelkes asszonyok buzgólkodnak, előkészítve az illatszerek, elhengerítve a kő – csak éppen balszamoszandó holttest nincsen.

Van viszont egy hihetetlen Hír. **Akik ők halottak tudnak és testét itt a sírban keresik: ÉL.** És ezt nekik tudniuk kellene mindabból, amit előzőleg Jézustól hallottak – állítja ez két fehérruhás hírnök, akik annyira váratlanul toppannak eléjük, hogy ők szükségképpen megrémülnek. Azok még szemrehányást is tesznek nekik: „Miért kerestek az Élőt a halottak között?”

Azért keresik az élőket a halottak között, mert még ők maguk is halottak a Lk 9,62 értelmében. Akiknek legfőbb gondja –

legalább is pillanatnyilag – a holtak temetése. De talán ez az élmény most fejbe kólintja őket, talán ők is feltámadnak. Viszik a Hírt a többi „holtak”. De azok maradnak is – egyelőre – halottak, hitetlenek.

Eljutott már a Hír hozzánk is. Tudomásul vettük, ebből élünk. Élünk? Olykor az a benyomásom, hogy csak addig, amíg nem a bőrünkre megy. Könnyű elhinni, hogy *Jézus* nem halott. De amikor az *én* jó barátom, az *én* testvérem, az *én* édesanyám, az *én* férjem, – horribile dictu – az *én* gyerekeim hal meg! Nem esem-e ki egyből a szerepemből? Nem gyászolok-e úgy, mint azok, akiknek „nincsen reményük” (1Tesz 4,13)? Nem keressük-e a halottak között az élőket?

Bizony az a halottkultusz, ami a kereszténységben belül meghonosodott, nagyon

kevésbé tükrözi az evangélium optimizmusát. Erre aztán magunk még rá is tesszünk néhány lapáttal, amikor szeretteink halálát úgy fogadjuk, hogy hozzáállásunkkal hiteltelenné tesszük addigi tanúságtevéseinket. Hiába, hogy már nem kaszás csontváz ábrázolja számunkra a halált. (Tényleg nem?) Megrémülünk mi tőle akkor is, ha fehérruhás angyal képében lép elénk, ahogy Jézus sírjában az asszonyok megrémültek! Gondoljunk pl. arra a „vígasztaló” közhelyre, hogy „meg kell nyugodnunk Isten akaratában”. Mintha bizony a földi élet befejezte nem az örök élet kezdete lenne! „Égi születésnap” – ahogy eleink hívták.

Ugyan vizsgáljuk már felül, mit is érünk „örök életen”!

Április 22. — Húsvét 2. vasárnapja — Jn 20,19–31 — Békesség nektek!

Jézusnak a feltámadás után tanítványaihoz intézett legelső szavait halljuk.

Először is békességet kíván. Ismételten is, mert fontosnak tartja. Hiszen zavarral, értetlenséggel van tele barátainak a lelke. Siet megnyugtani őket, és hogy valóban van okuk a megnyugvásra, azt sebeinek feltárással bizonyítja.

Miután – feltehetőleg – helyreállt szívükben a békesség, alkalmasnak véli őket arra, hogy a legnagyobb Ajándékot átadja. Magát az Isten Életének legbensőbb Szeretétét. Álljon Ő rendelkezésére

most már az Isten képeire alkotott és Isten életében részt venni képes teremtményeknek is.

Legelső gyümölcse ennek a megbocsátás lehetősége. Vitatott az értelmezése ennek a mondatnak, különösen a második felének. Számomra a legrokonszenvesebb (mert a jézusi tanítással leginkább konform) értelmezés: Ha én megbocsátok másnak, akkor én is bocsánatot nyerek, ha nem (= ha „megtartom” a másik bűnét), akkor nem nyerhetek bocsánatot.

A zavar, amit Jézus halála és – még inkább – feltámadásának híre okozott, tovább gyűrűzik, ma is ott vibrál a köztudatban. Miért kellett meghalnia? Valóban feltámadhatott-e? Akkor szűnhet meg a zavar, akkor juthatunk békességre, ha megtapasztaljuk és orvosolni igyekszünk korunk sok rászorulójának vakóságos vagy átvittem értelmezett sebeit, akikkel Jézus azonosítja magát. Ha engedjük érvényesülni a bennünk működni akaró Szentlelket, és ha készek vagyunk az őszinte megbocsátásra.

Április 29. — Húsvét 3. vasárnapja — Jn 21,1–19 — Bízunk egymásban!

Újból a kies Galileában vagyunk. Távol a nagyváros komorságától, az ott átélt tragédiától és a tragédiát követő – még a tragédiánál is nagyobb zavart okozó – eseményektől.

Mióta megalakult Jézus kis közössége, nem volt gondjuk programjaik megszervezésére. Mentek Vezetőjük után gondtalanul, rábízták magukat, és tették, amit ő mondott. De most nincs velük, maguknak kell kitalálniuk, hogy mivel múlássák idejüket. Legkézenfekvőbbnek látszik, hogy elővegyék régi munkaeszközeiket, hiszen valamiből élni kell. De fáradozásuk csak akkor jár eredménnyel, amikor megérkezik munkájukra az Áldás. Furcsa tanács formájában érkezik. Bizonyára azért engedték le eddig a bal oldalon a há-

lót, mert így esett jól kézre. Így szokták mindig. Milyen szerencsénk, hogy bízunk ebben az Idegenben, és megfogadják furcsa tanácsát! Milyen értelmetlennek tűnő apróságon múlhat egy akció eredményessége! Sőt olykor egy egész élet eredményessége!

De jó lenne, ha tudnánk bízni egymásban, és nem utasítanók el a másik tanácsát csak azért, mert szerintünk „semmi értelme” annak, ami mond, vagy mert ellenkezik szokásainkkal! Olyan összefüggések lehetnek a dolgok között, amelyeket nem is sejtünk! Soha ne mondjuk ki semmiről se, hogy „eleve lehetetlen”! (Tudomásom szerint a francia tudományos akadémia valamikor a 19. században leállította azoknak a pályázatoknak az

elfogadását, amelyek repülő járművekkel foglalkoztak, mondván, eleve lehetetlen, hogy a levegőnél nehezebb tárgyak repülhessenek.)

Vagy talán nem tűnik eleve lehetetlennek, hogy a magunk ügytelenségekkel teltüzdelt, gyarló, sőt nem ritkán bűnös életébe belépjen maga az Isten? Hogy szóba álljon velünk és megvendégeljen bennünket? Pedig az egész jézusi üzenet erről szól! Csak igyekezzünk mindig tenni azt, amit legmegfelelőbbnek tartunk, és bízunk Vezetőnkben, aki akkor is irányít bennünket, amikor úgy tűnik, hogy nincs köztünk! És aki nem ritkán ember-testvéreink – néha talán értelmetlennek tetsző – tanácsain keresztül szól bele legközségesebb mindennapjainkba.

Május 6. — Húsvét 4. vasárnapja — Jn 10,27–30 — Kivel egy az Atya?

„*Atyám nagyobb mindenkinél*” és „*Én és az Atya egy vagyunk*”. Az első megállapításra az Istenben hívők minden további nélkül igent mondanak. De hogyan vagyunk a másodikkal? Mi is *Atyánknak* mondjuk az Istent, de mondhatjuk-e mi is, mondhatom-e én is: *Én és az Atya egy vagyunk?*

Idáig még nem mertem sohasem mondani. Egyszer viszont elmélkedtem arról, hogy milyen lesz találkozásom Jézussal odaát. Kértem ott Jézustól, hogy mutassa meg nekem az Atyát. Jézus nagyot nevetett, s azt mondta, hogy kár volt nekem megírnom a KIO-t, ha ilyesmit kérek. Azért volt kár, mert az Atya nem mutatható meg. Nem, mert az Atya egy velünk. Hát egyszer ennyit megengedtem magamnak. De ebben egyáltalában nem vagyok biztos. Nagyon is lehet, hogy ezt csak Jézus mondhatta magáról. Írhatok erről a kérdésről még egy elmélkedést, vagy akár egy egész könyvet is, de ez a bizonytalan-ságom akkor sem fog felszámolódni.

Ebben az odatúli beszélgetésben Jézus tréfásan *Fülpö*nek is nevezett, mert idelelt *Fülp* kérte őt arra, hogy mutassa meg nekik az Atyát. A probléma itt valóban abban áll, hogy bárki jézusszerető

ember elmondhatja-e magáról, amit Jézus *Fülp*nek válaszolt: azt, hogy „*aki engem látott, látta az Atyát*”? Azért kérdés ez, mert Jézus azt is mondja, hogy „*ha valaki szeret engem, azt Atyám is szereti majd, és (az Atyával együtt) hozzá megyünk, és majd szállást készítenk nála*” (Jn 14,23). Ebből a nyilatkozatból viszont az látszik, hogy ha Jézust szeretjük, akkor Jézus és az Atya megszáll nálunk, viszont az Atyát akkor se tudja Jézus megmutatni nekünk... Ebből aztán az következik... Mi? Ki se merem mondani. Nem szeretnék máglyára kerülni, így aztán inkább csak azt mondom, hogy odatúl majd meglátjuk. Mit? Azt, hogy minő formában valósul meg az, amiért az utolsó vacsorán Jézus imádkozott: „*hogy mindannyian egyek legyenek, hogy ők is egyek legyenek bennünk*”. Tudniillik Jézusban és az Atyában lehetünk mi *tökéletesen* egyek, már idelelt is! Odafent már biztosan illik tudni, hogy miként is lehetséges ez.

És idelelt? Hát idelelt csak azt illik tudni, hogy Jézus juhait hallgatnak Jézus szavára és követik őt. Hogy viszont ez mit jelent, azt nagy kényelmesen nem lapozhatjuk és utalhatjuk át odaátra. Mert ez a ráhallgatás meg a követés – félreért-

hetetlenül idelelt feladatunk. Ennek eldöntése sem veszélymentes. Mert ha azt mondom, hogy be kell érni ehhez az egy dénárral, akkor... Akkor megnézhetem magam. Nem a hatóságok előtt. Azoknak semmi kifogásuk nincs ellene. Legfeljebb azt mondják, *hogya ilyen hülye vagy, legyél csak! Úgy sem akadsz a barátaid között olyanra, aki ezt együtt csinálja veled!*

Nem a hatóságok előtt veszélyes, hanem a barátaim előtt, akik azt mondják, hogy nem erre alkudtunk, s ezért nem csinálhatsz szerzetesrendet belőlünk. Csak törődj magaddal, imádkozd buzgón a breviáriumot, s hagyj nekünk békét a hülyeségeiddel! Jó, én békét hagyok, csak azt kérem tőlük, hogy tisztázzák már: Lehet-e Jézusra hallgatni és követni Jézust egy fogyasztói társadalomban a *többet birtokolni akarás* (pleonexia) megtagadása nélkül? Mert az a bizonyos, a másikkal, testvéremnél többet-birtokolni-akadás adja azt a Mammon-szolgálatot, amelyet Jézus – nagyon finoman fogalmazva – nem lát összeegyeztethetőnek Isten szolgálatával sem, az őrá hallgatással sem, az őt követéssel sem. No meg az Atyát-meglátással sem.

Május 13. — Húsvét 5. vasárnapja — Jn 13,31–35 — Mi az új parancs tartalma?

„Új parancsot adok nektek: Szeressétek egymást!” Az utolsó vacsorán mondja ezt Jézus – pályája végén. Hát eddig miről beszélt, ha nem erről? Hogyan lehet ez új parancs? Megnéztem Schnackenburg háromkötetes János-kommentárját. Attól sem lettem okosabb. De olvassuk egybe szövegünket a következő mondattal: „Amint én szerettelek titeket, úgy szeresétek ti is egymást”! Talán ez magyarázza az új parancsot. Az, hogy így még nem buzdította őket: Úgy szeressetek, ahogyan én. S ezért és csak ennyiben új a parancs. Jó! Próbáljuk!

Szeressük egymást úgy, ahogy Jézus szeretett minket! Hát ő hogyan szerette tanítványait? Mindenekelőtt úgy, hogy össze- s egybeszerette őket: Tizenkettővé tette őket. Életformát adott nekik. Nem tanfolyamot tartott nekik, hogy utána szélnek eressze őket: csináljanak a látottakkal-hallottakkal, amit akarnak s tudnak! Nem is összejáró közösségbe hívta őket: minden szerdán, vagy minden második, vagy minden negyedik szerdán, munka után hattól kilenc óráig gyertek el hozzám, ha ráértek.

Csak nem azt akarom mondani, hogy valami szerzetet csinált nekik. De azt! Tisztában volt a tanfolyamok meg az összejáró közösségek határfokával. No meg azzal még inkább tisztában volt, hogy mondanivalója szögesen ellenkezik azzal, amit a meghívottak szerdától szerdáig hallanak. Azzal, hogy az ellenkezőjét fogják hallani nála annak, amit korábban gondoltak, s szerdától szerdáig hallanak. Például azt, hogy nem az Isten, hanem a Mammon az úr a világban. Azzal is tisztában volt Jézus, hogy a tanfolyam olyan, mint egy jó lelkigyakorlat. Ahogyan az egyszeri kispap mondta: Te, olyan lelkigyakorlatunk volt, hogy utána... – alig tudtam visszazökkenni a régi kerékvágásba!

Nem! Sülve-főve, reggeltől estig, estétől reggelig együtt voltak. De még így is alig-alig volt hatással rájuk az együtt töltött három esztendő. Végig meg voltak győződve, hogy a Messiásnak dicsőséges uralkodónak kell lennie Izraelben. Vesztekedtek egymással, hogy ki üljön majd a dicsőséges uralkodónak a jobbján és balján. Isten mennykövét szerették volna lehozni a nekik szállást nem adó Szamária-beliekre. Karddal mentek vacsorázni, Péter le is vágta a főpap szolgájának a fülét. Mi lett volna akkor,

ha Jézus párhetes tanfolyamat tart nekik, akár bentlakással is, akár harmincnapos szentignáci lelkigyakorlatot? Mit vontak volna le belőle tanulságul? Bocsánat, legfeljebb azt, hogy Jézus holdvilág-kanalazó; rosszabbik esetben meg azt, hogy homályosan beszél ugyan, de azért készíthetjük már a rómaiak ellen a – minden zsidó portán jól lezsírozva elásott – görbe kardokat.

Alljon meg a menet! Jézus szétküldte a tanítványokat a világba, egészen a föld hátráig küldte őket. EGYENKÉNT! – kedves elmélkedő! Ez igaz, de ez nem teszi érvénytelenné az eddig mondottakat. Nem, mert tanítvánnyá tenni az összes nemzeteket küldte őket – egyenként. Tanítvánnyá pedig úgy kell tenni őket, ahogyan Jézus, a Küldő tette őket is – tanítvánnyá. Úgy, hogy Tizenkettővé teszi a tanítványokat. Egy kicsit több időutalványozással, mint szerdánként hattól-kilencig.

Hamar rájött erre az egyház, amikor szerzetesrendek alakultak benne. S nem hamar, amikor elrendelte, hogy a papságra készülőknek bentlakásos szemináriumot írj el. Azért *nem hamar*, mert csak a 16. században rendelkezett így – a nagy baj, a reformáció után, a trienti zsinat nyomában. Hamar, nem hamar, de rájött erre. De ezzel csak Isten népe jelentéktelen töredékének biztosította az egyház a Jézus mutatta kiképzési formát. A 99% számára – nem biztosította. Nem is tanítványokat nevelt vele, hanem két osztályú egyház-társadalmat: uralkodó-engedelmeskedtető tanítókat és engedelmeskedő örök tanulókat.

Bármilyen megbotránkozató volt is a jó húsz évvel korábban fogalmazott Egyházrendem a Hittani Kongregáció számára, keveset mondtam benne. Csak azt írtam le, amit megvalósítottunk a Bokorban. Amit nem valósítottunk, amit csak ezután kell megvalósítanunk, az még nem volt benne. Amit ezután kell megvalósítanunk – ez az új parancs. Az, hogy úgy szeressük egymást, ahogy Jézus szeretett minket, aki közös életformát biztosított nekünk! Ez fogja megoldani az egy dénár követelményét is. A tanítványoknak nem volt idejük gazdálkodni meg vagyont gyűjteni a három év alatt. De azért megvolt mindenük, ami kellett: „Amikor elküldtelek titeket erszény, tarisznya és saru nélkül, volt-e hiányotok valamiben? Semmiben – válaszolták.” Igaz, nem is a TV-ből tanulták, hogy mi mindenre van szüksége az embernek, hogy meg tudjon élni, hogy meglegyen a pénz, hogy ki tudja fizetni a számlákat, hogy...

Még valamivel ki kell egészíteni a mondottakat. Nem férfi-buli volt, amit Jézus csinált. Ott volt mellette Mária Magdolna is. Péter mellett meg a felesége, akihez hűségesen ragaszkodott – ha hihetünk Szent Pálnak: „Nincs e jogunk arra, hogy keresztény feleségünket magunkkal vigyük, mint a többi apostol, meg az Úr testvérei és Kéfás?” (1Kor 9,5). Nem apácákra meg barátokra gondolt Jézus. Nem is nőtlen papokra. Férfiakat és nőket teremtett az Isten. Jézus is azokat hívta Isten Országába.

Május 20. — Húsvét 6. vasárnapja — Jn 14,23–29 — Isten elvárásai

„Aki szeret, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt.” Ejha! Olyan nagyon biztos vagy te, Názáreti Jézus, abban, hogy az Atya ízlése megegyezik a tiédde! Olyan nagyon biztos vagy abban, hogy a téged hallgatónak feltétlenül úgy kell gondolniok a dolgokat, ahogyan te tanítod? Nem gondolsz arra, hogy te is csak a magad elvárásait tudod prédikálni tanítványaidnak? Honnan veszi a bátorságot magának Jézus az ilyen kijelentésekhez?

Ha tudom, ha nem – de veszi! Még rá is dupláz: „Aki nem szeret, az nem tartja meg tanításomat!” S feltétlenül hozzá is teszi: **s az Atya nem fogja szeretni őt**, s nem megyünk hozzá, és nem fogunk lakást venni nála; kívül marad rajtunk, mert nem hallgat rám... azaz **ránk**. De tudom is, hogy honnan veszi a bátorságot. „A tanítás, amelyet hallotok, nem az enyém, hanem az Atyáé, aki küldött engem”.

Jézus nem volt szerény. Hallatlan magabiztos volt. Nyoma sincs tanításában a bizonytalankodásnak. Bátran mondja: Jaj a gazdagoknak! Nem gondol arra, hogy hallgatóságában gazdag is lehet. Vagy nagyon is gondol, és még szárnyakat is kap, és még élesebben fogalmaz: hátha

hatással lesznek szavai arra a gazdagra! Úgyannyira, hogy az menni fog – nem úgy, mint a gazdag ifjú –, s eladja mindent, hogy megvegye a szántóföldet, a drágagyöngyöt.

Azt hiszem, a *puszta* volt magabiztoságának a forrása. Ott gondolta végig a dolgot, az Országot, amelyet aztán minden bizonytalankodás nélkül, egyesben képviselt. S beszélt tüfökről, amelyen át-bújhat a teve, de gazdagnak nem lehet része az Országban. S mondta bűbajos természetességgel: Boldogok a szegények, mert övök a Mennyei Ország. Mondta, hogy Máté – az egykori vámos – aztán leszelidítse a dolgot a lelki szegényekre. S hogy Kelemen Alexandriában meg egész könyvet írjon róla, hogy melyik gazdag is üdvözl. Szelidítsék és írják csak! A gazdagok miután mindent elpusztítanak, amit tudnak, végül magukat pusztítják ki! Hogyan? Gyereket nem szüléssel.

Magabiztoságának az volt a forrása, hogy végiggondolta, hogyan lehetséges az ember élete, és hogyan nem. Ezért tudta elutasítani a fégyveres megoldásokat is. A *főpapok, írástudók és vénék* csak teygenek Isten nevében bizonyosságot a ma-

gántulajdon szentsége mellett. Jézus tudta, hogy a Mennyei Atya a tulajdonos, aki megteremtette a javakat. Az ember csak használhatja azt, ami az Istené, s a telekkönyveket mindig újraírják. Mindig más neveket írnak belé! A tegnapi nem gazdagokét.

*Jaj annak, mely már tündökölt!
Annak közleg halála,
Elsimul a víz tükre és
Új hab tolul reája.
Isten egészbe működik,
Egészre fordít gondot;
Midőn egy nép – mint a kovász –
Megérett és... megromlott...*

– írja Arany annyi évvel a vállán, mint amennyi Jézusnak volt, amikor tanítani kezdett. Jézus elvárásai az Isten elvárásai voltak! Ja, megfeszítették érte azok, akik csak hóbörgős galileainak tartották? Elviselte. Tudta, hogy a megfeszítők nevét csak azért őrzi meg a történelem, mert Őt feszítették keresztre. A gondolatait nem tudták keresztre feszíteni. Ma is újra fogalmazódnak. És ma is magán-elvárásoknak minősítik, akik nem szeretik őt: *Ezek csak a te elvárásaid!*

– Vakok ők! Bár meggyógyulhatnak!

Május 27. — Urunk mennybemenetele — Lk 24,46–53 — A póttanfolyam tárgyai

Nem térhetett vissza a közéletbe. Kai-fás és Pilátus gondolkodás nélkül újra keresztre feszítette volna őt. Csak tanítványai számára támadt fel. Rövid póttanfolyamot tart, megáldja őket, s felemelkedik az égbe. A póttanfolyamnak a tárgyai: *kereszt, metanoia és imádság*.

Nem lehet az Isten Országát úgy hirdetni, hogy *főpapok, írástudók és vénék* – összefogva a mindenkori hatalommal – hülyegyereket ne csináljanak az Isten küldöttéből. De ez ne izgassa Isten küldötteit! Viseljék el! Harmadnapra feltámadnak a küldöttek. Ki így, ki úgy! Jézus még úgy is, hogy minden napra egy tojás. Hogy tovább él. Az egyház liturgiájában is. Nem lehet úgy összeállítani a liturgiát, hogy ne jutna minden napra valami, ami az Országról beszél – megcsúfolva naponként a világ bölcsességét. Szövegei mindennap hoznak valamit Isten boldogságából. Azóta látom ezt világosan, amióta Budaváriban naponta misézhetek, s egy pár egyszerű embernek magyarázhatom naponként a benne levő tartalmakat. Átsüt Jézus minden szaván a látomás az Országról. Ha csak a 70 évesek, Józsi bácsi és Annuska, hallgatják is, amiket mondok, csillog a szemük, amikor az Országról beszélek. Szenvedni kell azért, hogy az Országról beszélni lehessen. A

Messiasnak is, meg tanítványainak is. Kereszt nélkül sok minden lehetséges, de Isten Országa nem!

A *megtérés és bűnbocsánat* volt a második tárgya a tanfolyamnak. Egymás mellé kerül itt az evangéliumok Jézusának ajkán a metanoia és a bűnök bocsánata. Korábban hogy volt? Úgy, hogy *tartások bűnbánatot és higgyetek* (Mk 1,15)! Jézus nevében kell hirdetniök a tanítványoknak a gondolkodás átalakítását. Ha sikerrel jár az átalakítás, annak elsődleges következménye a hit lesz: **igaza van ennek a Jézusnak!** Valóban, a nagy urak csak zsarnokoskodnak, s nincs mit várni tőlük. Valóban, fegyverekkel semmit sem lehet rendbe hozni, elpusztul mindenki a megragadott kard által. Valóban, a Mammont imádja mindenki, aki többet akar birtokolni, mint a testvére. A gondolkodás átalakítása hitet eredményez: nincs igaza a világnak, akármilyen hangosan és ügyeskedve is reklámozza önmagát, s meséli, hogy mindig kell valaki, aki uralkodjék, valakiknek csak meg kell védeni a hazát, s a telekkönyvbe is be kell kerülnie valaki nevének ahhoz, hogy rend legyen a világban. Ezek metanoia előtti gondolatok. Ha létrejön a metanoia, megszületik belőle a hit. Elválaszthatatlanok egymástól.

Csak második mozzanat a bűnbánat, és csak a harmadik a bűnbocsánat. A második mozzanat: Jaj, nem így éltem!

*Bocsásd meg, Úristen, ifjúságomnak vétékét,
Sok hűtetlenségét, undok fertelmességét...*

Ebből a bűnbánatból az irgalmas Istennél, megint azonnal, egyidejűleg – megszületik a bűnbocsánat. Bűnbocsánat, bűnbánat csak következményei a hitnek. A hit meg a metanoiából, gondolkodásunk átalakulásából születik meg.

Jézus életének ez a második negyven napja a feltámadás után, már csak tanfolyam volt. Jézus hol volt, hol nem volt. Fel-feltűnik Emmauszban, Jeruzsálemben, a Galileai tó mellett, azután eltűnik. Tanfolyam volt ez, nem közös életforma. Tanulják, szokják a tanítványok magukban is – a közös életet! Maradnak a városban, s várják imádságban, hogy történjék valami. Akinél rendbe jöttek tudati szinten a dolgok, azaz akinél van metanoia, előbb-utóbb megkapja Istentől az indítást, és nem bírja tovább, kiáll a piacra s mondja: *Férfiak és testvérek!* Azaz, ma már nem ezt mondja, hanem: *Testvéreim, nők és férfiak!* (Ahogyan illik, annak mintájára, hogy Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!)